

Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола

Відділення економіки та туризму

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчальної роботи

Т.А. Ільчук

30.01.2020р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

СТАНДАРТИЗАЦІЯ, СЕТРИФІКАЦІЯ, ЛІЦЕНЗУВАННЯ

назва навчальної дисципліни

НАЙМЕНУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ	ГАЛУЗЬ ЗНАТЬ, СПЕЦІАЛЬНІСТЬ, ОСВІТНІЙ РІВЕНЬ	ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 6 Загальна кількість годин – 180 год.	Галузь знань - 24 Сфера обслуговування Спеціальність - 241 Готельно-ресторанна справа	Вибіркова
		Мова викладання: українська
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 \ 4 год.	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Рік підготовки:
		3-й (1-й) \ 4-й (2-й)
		Лекції:
		50
		Практичні, семінарські:
48		
Самостійна робота:		
82		
Вид контролю: залік \ екзамен		

Розробник:

**Кулик Андрій Михайлович, кандидат економічних наук, в.о. завідувача
кафедри готельно-ресторанної справи**

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

 А. М. Кулик

ПОГОДЖЕНО:

Завідувач відділення
економіки та туризму

 С. Я. Добровольська

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою готельно-ресторанної
справи
протокол № 6 від 28.01.2020р.

В. о. завідувача кафедри

 А. М. Кулик

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Стандартизація, сертифікація, ліцензування

У професійній підготовці бакалаврів, які працюють в умовах активізації ринкової діяльності, опанування знань і навичок з управління якістю товарів та послуг набуває першочергового значення.

В умовах ринкової економіки якість продукції є основою конкурентоспроможності. Постачальники, які бажають домогтися довіри споживача, зобов'язані мати сертифікати та інші документи, що підтверджують якість та безпеку товарів і послуг. Крім того, частина продукції не може обертатися на ринку без обов'язкового підтвердження відповідності технічним регламентам. Причому організації, які проводять сертифікацію систем якості та товарів, випробувальні та перевірочні лабораторії повинні переконливо доводити свою компетентність. Акредитація цих організацій підвищує довіру до видаваних ними документів завдяки оцінки їх компетентності на основі загальноприйнятих критеріїв.

Це пов'язано, в першу чергу, зі зближенням України з Європейським Союзом і з існуванням єдиних міжнародних вимог до найбільш важливих напрямів. Європейським Союзом прийнято директиви, які містять обов'язкові для європейського ринку вимоги з сертифікації та ліцензування продукції готельно-ресторанного комплексу.

Метою дисципліни є формування сучасних знань з державного регулювання якості надання послуг, опанування теоретичними знаннями та набуття практичних навичок з питань стандартизації й сертифікації соціальнокультурних послуг підприємств, нормативної документації за ліцензування, стандартизації й сертифікації соціально-культурних послуг в Україні та вміння застосовувати їх на практиці формування необхідної фахової спроможності правильного трактування та практичного застосування системних знань з теорії та методології управління якістю та концептуальних основ стандартизації і сертифікації у сучасному підприємстві готельно-ресторанного комплексу.

Завдання дисципліни полягає у формуванні, розвитку та удосконаленні фахових компетентностей, серед яких:

а) загальні компетентності (ЗК)

- Здатність до розуміння соціально-економічних явищ, суспільних процесів і тенденцій науково-технічного прогресу.

- Здатність розуміти і опрацьовувати ідеї, думки на основі логічних аргументів та перевірених фактів.

- Здатність шляхом самостійного навчання освоювати нові області, використовуючи здобуті знання.

- Здатність застосовувати загальнонауковий методологічний апарат.

- Здатність застосовувати фахові та фундаментальні знання у професійній діяльності.

- Володіння навиками використання сучасного програмного забезпечення, Internet-ресурсів і роботи в комп'ютерних мережах, володіння основними методами, способами, засобами отримання, зберігання, переробки та використання технологічної інформації у професійній діяльності.

- Здатність використовувати організаторські навички для планування роботи колективу.

- Здатність до усної та письмової ділової комунікації державною та іноземною мовами для спілкування у професійній та соціально-культурній сферах, володіння фаховою термінологією іноземною мовою. Здатність до усвідомленого поповнення і розширення комунікативних навичок у професійній сфері впродовж життя.

- Здатність організовувати роботу відповідно до вимог охорони праці, техніки безпеки та протипожежної безпеки в закладах готельно-ресторанного господарства при їх експлуатації.

б) фахові компетентності (ФК):

- Здатність володіти базовими поняттями, основами теорії і практики фахової підготовки, вміння їх застосовувати.

- Здатність аналізувати сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності та рекреаційного господарства.

- Здатність організовувати сервісно-виробничий процес з урахуванням вимог і потреб споживачів та забезпечувати його ефективність.

- Здатність здійснювати підбір технологічного устаткування та обладнання, уміння вирішувати питання раціонального використання просторових та матеріальних ресурсів.

- Здатність дотримуватись вимог охорони праці та безпеки життєдіяльності під час навчання та виконання професійних завдань.

Після вивчення навчальної дисципліни студент повинен показати такі

програмні результати навчання (ПРН):

- Розуміння та усвідомлення соціально-економічних явищ та суспільно-економічних процесів, тенденцій науково-технічного прогресу.

- Розуміння і опрацювання ідеї, думок на основі логічних аргументів та перевірених фактів.

- Освоювати нові області, використовуючи здобуті знання.

- Уміння застосовувати фахові та фундаментальні знання у професійній діяльності.

- Знання теорії і практики організації готельно-ресторанного господарства.

- Здійснювати використання сучасного програмного забезпечення, Internet-ресурсів і роботи в комп'ютерних мережах, володіння основними методами, способами і засобами отримання, зберігання та переробки, використання технологічної інформації у професійній діяльності.

- Уміння використовувати організаторські навички для планування роботи колективу.

- Володіння усною та письмовою діловою комунікацією державною та іноземною мовами для спілкування у професійній і соціально-культурній сферах, володіння фаховою термінологією іноземною мовою.

- Демонструвати уміння аналізувати сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності та рекреаційного господарства.

- Знання принципів організації роботи закладів готельно-ресторанного господарства та функції їх структур.

- Знання номенклатури основних і додаткових послуг у закладах готельно-ресторанного господарства; уміння здійснювати операції, пов'язані з наданням цих послуг.

– Знання різних видів обладнання, їх призначення та сфери застосування у закладах готельно-ресторанного господарства; уміння обґрунтовувати технічне оснащення та знаходити рішення щодо раціональної експлуатації інженерних систем та обладнання.

– Знання та уміння організувати роботу відповідно до вимог охорони праці, техніки безпеки та протипожежної безпеки.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	
Кількість кредитів ECTS – 6	Спеціальність: 241 Готельно — ресторанна справа	Вибіркова	
Кількість змістових модулів - 7		Мова викладання: українська	
Загальна кількість годин – 180 год.	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Рік підготовки: 2019-2020	
		3-й (1-й)	4-й (2-й)
		Лекції:	
		20	30
		Практичні, семінарські:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1 рік 4 год. 2 рік - 3 год.		18	30
		Самостійна робота:	
		43	39
		Вид контролю:	
		залік	екзамен

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Денна форма навчання				
	всього	у тому числі			
л		п	с	с.р.	
Змістовий модуль 1. СТАНДАРТИЗАЦІЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА СИСТЕМИ ТЕХНІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ					
Тема 1. Вступ. Основні поняття та принципи стандартизації.	6	2			4
Тема 2. Історія розвитку міжнародної стандартизації.	8	2		2	4
Тема 3. Історія становлення вітчизняної стандартизації.	7	2		2	3
Тема 4. Організаційно-методичні основи стандартизації.	8	2		2	4
Разом за змістовим модулем 1	29	8		6	15
Змістовний модуль 2. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНРОДНИХ СТАНДАРТІВ ТА СТАНДАРТІВ УКРАЇНИ.					
Тема 5. Концептуальні принципи формування та застосування міжнародних стандартів.	8	2		2	4
Тема 6. Національна система стандартизації України.	6	2		2	2
Тема 7. Методологічні засади та правила формування програми національної стандартизації.	8	2		2	4
Тема 8. Порядок розроблення та затвердження стандартів. Будова та зміст показників стандартів.	6			2	4
Разом за змістовим модулем 2.	28	6		8	14
Змістовний модуль 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ТА ПРАВОВІ ПРИНЦИПИ СЕРТИФІКАЦІЇ					
Тема 9. Сутність сертифікації. Динаміка її історичного розвитку. Стандартизація термінів у галузі сертифікації.	6	1		2	3
Тема 10. Види сертифікації. Схеми, засоби та методи здійснення сертифікації.	6	1			5
Тема 11. Концептуальні принципи національної політики в галузі сертифікації.	5	2			3
Тема 12. Порядок проведення сертифікації продукції (процесів, робіт, послуг) в	7	2		2	3

Україні.					
Разом за змістовим модулем 3.	24	6		4	14
Разом за 1 семестром	81	20		18	43
Змістовий модуль 4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ СЕРТИФІКАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ТА СЕРТИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ.					
Тема 13. Порядок проведення сертифікації продукції (процесів, робіт, послуг) в Україні.	4	2			2
Тема 14. Сертифікація товарів. Сучасні концепції системи НАССР.	3	1			2
Тема 15. Сертифікація послуг.	4			2	2
Тема 16. Сертифікація систем управління якістю.	3	1			2
Тема 17. Сертифікація систем управління якістю готельних та ресторанних послуг.	4	2			2
Тема 18 Сертифікація готельних послуг.	3			2	1
Тема 19. Сертифікація послуг ресторанного господарства.	4			2	2
Разом за змістовим модулем 4.	25	6		6	13
Змістовий модуль 5. МЕТРОЛОГІЯ. ДЕРЖАВНА СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЄДНОСТІ ВИМІРЮВАНЬ					
Тема 20. Загальні положення.	4	2			2
Тема 21. Основні терміни і визначення.	4	2			2
Тема 22. Одиниці фізичних величин.	4			2	2
Тема 23. Вимірювання фізичних величин.	3			1	2
Тема 24. Засоби вимірювальної техніки.	3			1	2
Тема 25. Метрологічні характеристики засобів вимірювальної техніки. Класи точності.	4	2			2
Тема 26. Принципи і методи вимірювань. Методи виконання вимірювань.	6			4	2
Разом за змістовим модулем 5.	28	6		8	14
Змістовий модуль 6. ОБРОБКА РЕЗУЛЬТАТІВ ВИМІРЮВАНЬ. ПОХИБКИ .					
Тема 27. Загальні положення.	4	2		2	2
Тема 28. Результати вимірювань.	2	2			
Тема 29 Ймовірна оцінка результатів вимірювань.	4			2	2
Тема 30 Ймовірна оцінка похибок вимірювань.	4			2	2

Разом за змістовим модулем 6	16	4		6	6
Змістовий модуль 7. ЛІЦЕНЗУВАННЯ, СТАНДАРТИЗАЦІЯ В ГОТЕЛЬНО-ТУРИСТИЧНІЙ ІНДУСТРІЇ. СЕРТИФІКАЦІЯ ГОТЕЛЬНО-ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ.					
Тема 31. Загальні поняття про ліцензування, та сертифікацію. Об'єкти та цілі.	4	2		2	
Тема 32. Правове регулювання ліцензування та сертифікації готельних послуг.	6	2		2	2
Тема 33. Правове регулювання ліцензування та сертифікації закладів громадського харчування.	4			2	2
Тема 34. Нормативна база ліцензування та сертифікації.	2	2			
Тема 35. Система ліцензування та серифікації. Схема ліцензування та сертифікації.	4	2			2
Тема 36. Обов'язкове та добровільне ліцензування та сертифікація.Форми підтвердження відповідності.	4	2		2	
Тема 37. Ліцензування, стандартизація , сертифікація закладів громадського харчування.	4	2		2	
Тема 38. Ліцензування, стандартизація в туристичній індустрії, сертифікація туристичних послуг	2	2			
Разом за змістовим модулем 7	30	14		10	6
Разом за 2 семестром	99	30		30	39
РАЗОМ	180	50		48	82

3. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «Стандартизація, сертифікація, ліцензування» (особлива частина)

Змістовий модуль 1. СТАНДАРТИЗАЦІЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА СИСТЕМИ ТЕХНІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Тема 1. Вступ. Основні поняття та принципи стандартизації.

Вимірювання – один з найважливіших шляхів пізнання природи людиною. Важливим завданням метрології як науки про вимірювання є створення точних еталонів фізичних величин, що мають діапазони, необхідні для сучасної науки і техніки. Основні положення і визначення метрології, засоби вимірювальної техніки, їхні характеристики; класи точності засобів

вимірювальної техніки; принципи, методи і методики вимірювань фізичних величин.

Тема 2. Історія розвитку міжнародної стандартизації.

Основні історичні періоди розвитку світової стандартизації.

Історія розвитку міжнародної стандартизації .

Створення національних та міжнародних організацій зі стандартизації .

Концептуальні принципи державної політики у сфері стандартизації .

Тема 3. Історія становлення вітчизняної стандартизації

Основні історичні періоди розвитку вітчизняної стандартизації

.Становлення національної системи стандартизації України

Удосконалення національної системи стандартизації України

Тема 4. Організаційно-методичні основи стандартизації

Державна система стандартизації. (ДСС) являє собою комплекс взаємопов'язаних правил і положень, які регламентують організацію та порядок проведення робіт з усіх питань практичної діяльності в галузі стандартизації країни. Це – система, яка визначає основну мету і принципи управління, форми та загальні організаційно-технічні правила виконання всіх видів робіт зі стандартизації. Цілі стандартизації. Нормативні документи – результат діяльності в галузі стандартизації. Основна термінологія стандартизації. Принципи та методи стандартизації. Розвиток типізації Форми стандартизації . Комплексна стандартизація кулінарної продукції

Змістовний модуль 2. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ТА СТАНДАРТІВ УКРАЇНИ.

Тема 5. Концептуальні принципи формування та застосування міжнародних стандартів.

Концептуальні принципи формування міжнародних стандартів. Міжнародні стандарти – документи, які приймаються міжнародними або регіональними організаціями зі стандартизації, метрології та якості; розробляються на терміни та визначення, методи випробувань, правила проведення робіт, на продукцію, яка є об'єктом зовнішньої торгівлі; Нові принципи менеджменту та формування нового підходу до СУЯ. Основні сфери застосування міжнародних стандартів. Системи менеджменту безпечності харчових продуктів

Тема 6. Національна система стандартизації України.

Основні положення національної системи стандартизації України. Державна система стандартизації – це система, яка визначає основну мету і принципи управління, форми та загальні організаційно-технічні правила виконання всіх видів робіт із стандартизації. Національна система

стандартизації України. Національний орган зі стандартизації. Функції Національного органу зі стандартизації . Структура Національного органу Категорії та види стандартів.

Тема 7. Методологічні засади та правила формування програми національної стандартизації.

Планування робіт зі стандартизації є складовою частиною плану економічного та соціального розвитку країни. Основним завданням у цій сфері, є створення ефективної, дієвої, визнаної на міжнародному рівні, запитуваної промисловістю та споживачами національної стандартизації, гармонізованої з усталеною міжнародною практикою. Основні принципи розроблення програми робіт із стандартизації

Тема 8. Порядок розроблення та затвердження стандартів. Будова та зміст показників стандартів.

Порядок розроблення державних стандартів, технічних умов і стандартів підприємств, їх затвердження, видання, перевірки, перегляду зміни і скасування. Порядок впровадження стандартів. Техніко-економічна ефективність стандартизації .

Змістовний модуль 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ТА ПРАВОВІ ПРИНЦИПИ СЕРТИФІКАЦІЇ

Тема 9. Сутність сертифікації. Динаміка її історичного розвитку. Стандартизація термінів у галузі сертифікації.

Сертифікація – складова частина діяльності технічного регулювання. Сертифікація – визнаний у світі спосіб незалежної оцінки відповідності продукції, процесів і послуг встановленим вимогам. Застосування сертифікації створює передумови для успішного розв'язання низки важливих соціальних й економічних проблем і завдань. Історичний розвиток сертифікації. Основні віхи розвитку сертифікації Основні рекомендації «Глобальної концепції» ЄС: Нормативно-законодавча основа сертифікації та підтвердження відповідності в Україні.

Тема 10. Види сертифікації. Схеми, засоби та методи здійснення сертифікації.

Види сертифікації. Система забезпечення (управління) якістю Сертифікація системи управління якістю (аудит) щодо виробництва певної продукції Екологічна сертифікація Сертифікація соціальної лояльності Відмінні ознаки обов'язкової та добровільної сертифікації

Засоби та методи сертифікації. Сертифікація, зазвичай, проводиться за встановленими в системі сертифікації схемам стосовно до конкретної продукції, технологічного процесу чи послуги, на який поширюються ті ж

самі стандарти і правила. Схеми (моделі), що використовуються під час обов'язкової сертифікації продукції, визначає орган з сертифікації.

Тема 11. Концептуальні принципи національної політики в галузі сертифікації.

Формування правових засад сертифікації.

Концептуальні принципи національної політики в галузі сертифікації.

Основні функції учасників сертифікації: Національний орган з сертифікації. Науково-технічна комісія з питань сертифікації Орган із сертифікації продукції. Орган із сертифікації продукції виконує такі основні функції: - здійснює сертифікацію закріпленої за ним номенклатури продукції та несе відповідальність за дотримання правил Системи; - розробляє організаційно-методичні документи з сертифікації закріпленої продукції; - визначає схему та порядок здійснення сертифікації закріпленої продукції; - організує та проводить обстеження та атестацію виробництв;

Тема 12. Порядок проведення сертифікації продукції (процесів, робіт, послуг) в Україні.

Види сертифікації в Україні. В Україні у рамках Системи УкрСЕПРО передбачена обов'язкова сертифікація продукції тільки на відповідність вимогам, що стосуються охорони здоров'я людини, її безпеки, охорони довкілля та сумісності. Якість продукції у Системі УкрСЕПРО є об'єктом обов'язкової сертифікації. Обов'язкова сертифікація продукції в системі УкрСЕПРО. Відмінності між світовою і вітчизняною практикою стандартизації і сертифікації. Порядок проведення сертифікації продукції в системі УкрСЕПРО. Добровільна сертифікація продукції в системі УкрСЕПРО.

Змістовий модуль 4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ СЕРТИФІКАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ТА СЕРТИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ.

Тема 13. Порядок проведення сертифікації продукції (процесів, робіт, послуг) в Україні.

Сертифікація непродовольчих товарів. Складові частини системи регулювання безпеки і якості товарів і послуг. Фактори формування систем сертифікації однорідної продукції. Особливості правил обов'язкової сертифікації в ЄС. Сертифікація продовольчих товарів.

Тема 14. Сертифікація товарів. Сучасні концепції системи НАССР.

Система управління безпекою харчової продукції – система НАССР. Порядок проведення сертифікації харчової продукції. Схеми (моделі) сертифікації харчової продукції в системі УкрСЕПРО. Удосконалення процедури визначення безпечності харчових продуктів

Тема 15. Сертифікація послуг

Група однорідних послуг – сукупність послуг, що характеризуються загальним цільовим або функціональним призначенням. Підгрупа однорідних послуг – частина групи однорідних послуг, що характеризуються загальним функціональним призначенням і визначеними споживачами властивостями. Основні ознаки для класифікації послуг. Обов'язкові вимоги до послуг та процесів їх надання. Якість послуг.

Тема 16. Сертифікація систем управління якістю

Сертифікація систем якості виробництва продукції в системі УкрСЕПРО. Сертифікація систем якості – перевірка, оцінка та посвідчення акредитованим органом сертифікації систем якості того, що система якості підприємства, яка перевіряється, відповідає вимогам державного або міжнародного стандарту з системи якості. Сертифікат на систему якості підприємства – документ, виданий згідно з правилами системи сертифікації, який посвідчує, що система якості перевіреного підприємства відповідає вимогам державного або міжнародного стандарту з системи якості. Сертифікат на систему якості видається на певний вид або групу продукції

Тема 17. Сертифікація систем управління якістю готельних та ресторанних послуг.

Етап підготовки та сертифікації системи якості готельних послуг пов'язаний з вибором органу із сертифікації системи якості, оформленням договору на проведення сертифікації, проведенням перед сертифікаційного аудиту системи якості, підготовкою персоналу до взаємодії з внутрішніми аудиторами. Відповідно до нормативно-технічних документів України можна виділити 4 основні етапи проведення сертифікації системи якості послуг, у т.ч. готельних:

Тема 18 Сертифікація готельних послуг

Згідно Наказу Міністерства економічного розвитку і торгівлі України №876 від 30.07.12р. «Щодо скасування обов'язкової сертифікації готельних послуг та послуг харчування» втратили чинність Наказ №37 від 27.01.99р. «Про затвердження правил обов'язкової сертифікації послуг з тимчасового розміщення (проживання) та Правил обов'язкової сертифікації послуг харчування». Відповідно до цього наказу роботи по сертифікації послуг з тимчасового розміщення (проживання) та роботи по сертифікації послуг ресторанного господарства проводяться у відповідності ДСТУ 3413-96 «Система сертифікації УкрСЕПРО. Порядок проведення сертифікації продукції». Основними міжнародними організаціями, які сертифікують послуги гостинності є: Міжнародна організація із стандартизації (ISO), Європейський Комітет з оцінювання та сертифікації систем якості (EQS), Європейська мережа оцінювання та сертифікації систем якості (EOTC)

Тема 19. Сертифікація послуг ресторанного господарства

Розширення сфери послуг, зв'язаних з ростом складності економічного і соціального життя, підвищенням фактора ризику при використанні складного устаткування і технологій, нестачею часу у споживача, привело до необхідності визначення якості їхнього надання, а пізніше, й оцінки відповідності якості наданих послуг оранне господарство». Сертифікацію послуг харчування здійснюють органи сертифікації послуг ресторанного господарства (ОС РГ), акредитовані в Системі сертифікації УкрСЕПРО, на відповідність вимогам чинних в Україні нормативних документів щодо безпеки життя та здоров'я людей, збереження їхнього майна, охорони навколишнього природного середовища

Змістовий модуль 5. МЕТРОЛОГІЯ. ДЕРЖАВНА СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЄДНОСТІ ВИМІРЮВАНЬ

Тема 20. Загальні положення.

Основні завдання наукової метрології. Метрологія – наука про виміри, методи і засоби забезпечення їхньої єдності і необхідної точності

Сучасна метрологія класифікується трьома головними областями: наукова метрологія, промислова метрологія і законодавча метрологія. Наукова метрологія – це частина метрології, що вивчає загальні метрологічні питання, незалежно від величин, що вимірюються. Вона охоплює загальні теоретичні і практичні проблеми, що стосуються одиниць вимірювання, у тому числі застосування і забезпечення єдності вимірювань, використовуючи наукові методи, проблеми помилок і погрішностей під час вимірювань і проблеми метрологічних властивостей засобів вимірювань. Промислова метрологія займається вимірюваннями на виробництві і контролем якості. Вона охоплює методи повірки, періодичність повірок, контроль процесу вимірювання і контроль засобів вимірювань у промисловості з метою забезпечення того, щоб їх стан відповідало вимогам до їх використання. Законодавча метрологія охоплює сукупність взаємообумовлених норм, вимог і правил, спрямованих на забезпечення метрологічної єдності вимірів, що набувають правову обов'язкову силу. Це частина метрології, що підпадає під законодавчий регуляторний контроль, тобто знаходиться під контролем відповідних органів державної влади.

Тема 21. Основні терміни і визначення.

Законодавча метрологія - це розділ метрології, що включає комплекси взаємозалежних і взаємообумовлених загальних правил, а також інші питання, що потребують регламентації і контролю з боку держави, які спрямовані на забезпечення єдності вимірювання і однаковості засобів вимірювання.

Основні етапи розвитку метрології.

Метрична система мір

У розвитку вітчизняної метрології виділяють декілька етапів:

Тема 22. Одиниці фізичних величин.

Фізичні величина та їх вимірювання. Фізичною величиною називають властивість фізичного об'єкта (явища, процесу), що є загальним у якісному відношенні для багатьох фізичних об'єктів, відрізняючись при цьому кількісним значенням. Так, властивість "міцність" у якісному відношенні характеризує такі матеріали, як сталь, дерево, тканина, скло і багато інші, у той час як ступінь (кількісне значення) міцності - величина для кожного з них зовсім різна. Характеристиками фізичних величин є розмір, тобто кількість одиниць фізичної величини в даному об'єкті, виявлене вимірювальними випробуваннями, і розмірність, вираження, що зв'язує вимірювану величину з основними одиницями системи вимірювання при коефіцієнті пропорційності, рівному одиниці.

Тема 23. Вимірювання фізичних величин.

Генеральна конференція по мірах і вагам (ГКМВ) у 1954 р. визначила шість основних одиниць фізичних величин для їхнього використання в міжнародних відносинах: метр, кілограм, секунда, ампер, градус Кельвіна і свіча. XI Генеральна конференція по мірах і вагам у 1960 р. затвердила Міжнародну систему одиниць, що позначається SI (від початкових букв французької назви *Systeme International d' Unites*), українською мовою – СІ. В наступні роки Генеральна конференція прийняла ряд доповнень і змін, у результаті чого в системі стало сім основних одиниць, додаткові і похідні одиниці фізичних величин

Тема 24. Засоби вимірювальної техніки.

Засоби вимірювань – це технічні засоби, що використовуються при вимірюваннях і які мають нормовані метрологічні характеристики

Вимірювальні прилади для визначення. Метрологічні характеристики це характеристики властивостей засобів вимірювання, що здійснюють вплив на результати вимірювань та їх точність Метрологічні характеристики, що установлюються нормативними документами, називаються нормованими метрологічними характеристиками, а ті, що визначаються експериментально – дійсними метрологічними характеристиками.

Тема 25. Метрологічні характеристики засобів вимірювальної техніки. Класи точності.

Метрологічні характеристики, що установлюються нормативними документами, називаються нормованими метрологічними характеристиками, а ті, що визначаються експериментально – дійсними метрологічними характеристиками. Діапазон показання Діапазон вимірювання Варіація показання Стабільність засобу вимірювання Номінальне значення міри Дійсне значення міри Поріг чутливості засобу вимірювання Чутливість засобу вимірювання

Тема 26. Принципи і методи вимірювань. Методи виконання вимірювань.

Методи і способи вимірювань. У метрології в процесі вимірювань найширше застосовуються прямі методи вимірювання, що забезпечують визначення шуканої величини за експериментальними даними. До прямих методів вимірювання відносяться; метод безпосередньої оцінки, метод порівняння з мірою, метод протиставлення, нульовий (компенсаційний), диференційний та інші. Метод безпосередньої оцінки полягає в тому, що вимірювальна величина визначається безпосередньо за показниками шкали вимірювального приладу (наприклад, зважування на циферблатних вагах, вимірювання тиску пружинним манометром). Погрішності (похибки) вимірювання. Під похибками вимірювань мають на увазі відхилення результату вимірів від дійсного значення вимірюваної величини. За способом вираження вони бувають: абсолютні; відносні. За характером прояву: - систематичні, випадкові. За способом обробки вимірювань: середньоарифметичні; середньоквадратичні. Випадкові погрішності змінюються випадково при повторних вимірах однієї і тієї ж величини. Систематичні погрішності залишаються постійними або закономірно змінюються при повторних вимірах однієї і тієї ж величини.

Змістовий модуль 6. ОБРОБКА РЕЗУЛЬТАТІВ ВИМІРЮВАНЬ. ПОХИБКИ .

Тема 27. Загальні положення.

Основні поняття, терміни і визначення метрології. Згідно із законом України №113/98-ВР від 11.02.98 року «Про метрологію та метрологічну діяльність» та ДСТУ 2681-94 «Метрологія. Терміни та визначення» наведені нижче терміни вживаються в такому значенні: Вимірювання – відображення фізичних величин їх значеннями за допомогою експерименту та обчислень із застосуванням спеціальних технічних засобів. Одиниця вимірювання – фізична величина певного розміру, прийнята для кількісного відображення однорідних з нею величин. Єдність вимірювань – стан вимірювань, за якого їх результати виражаються в узаконених одиницях вимірювань, а погрішності вимірів відомі і з заданою ймовірністю не виходять за встановлені межі. Метрологічна діяльність – діяльність, яка пов'язана із забезпеченням єдності вимірювань. Методика виконання вимірювань – сукупність процедур і правил, виконання яких забезпечує одержання результатів вимірювань з потрібною точністю. Засіб вимірювальної техніки – технічний засіб, що застосовується під час вимірів і має нормовані метрологічні характеристики. Еталон – засіб вимірювальної техніки, що забезпечує відтворення і (або) збереження одиниці вимірювання одного або декількох значень, а також передачу розміру цієї одиниці іншим засобам вимірювальної техніки. Державний еталон – офіційно затверджений еталон, що забезпечує відтворення одиниці вимірювання і передачу її розміру іншим еталонам з найвищої в країні точністю. Робочий еталон – еталон, призначений для

перевірки чи калібрування засобів вимірювальної техніки. Повірка засобів вимірювальної техніки – встановлення придатності засобів вимірювальної техніки, на які поширюється державний метрологічний нагляд, до застосування на підставі результатів контролю їх метрологічних характеристик. Калібрування засобів вимірювальної техніки – визначення в певних умовах або контроль метрологічних характеристик засобів вимірювальної техніки, на які не поширюється державний метрологічний нагляд. Метрологічна атестація засобів вимірювальної техніки – дослідження засобів вимірювальної техніки з метою визначення їх метрологічних характеристик і встановлення придатності цих засобів до застосування. Атестація методики виконання вимірювань – процедура встановлення відповідності методики метрологічним вимогам, що відносяться до неї. Повірочна лабораторія – підприємство, установа, організація чи їх окремий підрозділ, що здійснює повірку засобів вимірювальної техніки. Калібрувальна лабораторія – підприємство, установа, організація чи їх окремий підрозділ, що здійснює калібрування засобів вимірювальної техніки. Вимірювальна лабораторія

Тема 28. Результати вимірювань.

Фактори, які впливають на результати вимірювань. Їх характеристика Методи усунення відмінностей впливу факторів Похибкою вимірювань називається різниця між значеннями розміру, вимірним за допомогою вимірювального засобу, та дійсним значенням. Види похибок Теоретичні закони розподілу випадкових похибок оведення. Обробка результатів вимірювання фізичної величини включає обчислення наступних статистичних характеристик вимірюваної величини середнього арифметичного Гранична помилка вимірювання Відносна погрішність вимірювання. Визначення грубих погрішностей (промахів)

Тема 29. Ймовірна оцінка результатів вимірювань.

При оцінці ряду проведених вимірювань необхідно враховувати можливі закони розподілення похибок. При виконанні повторних вимірювань однієї і тієї ж вимірюваної величини легко переконатися, що результати окремих вимірювань відрізняються одне від одного. Ця відмінність пояснюється дією похибок які є, як було відзначено, випадковими величинами. Повним описом випадкової величини, а, отже, і похибки, є її закон розподілення. Цим законом розподілення і визначається характер появи різних результатів окремих вимірювань у ряді спостережень. Нормальний закон (Гауса) Математично нормальне розподілення випадкових похибок закон рівномірної щільності, математичне очікування і дисперсія.

Тема 30. Ймовірна оцінка похибок вимірювань.

Вимірювання ФВ можуть бути зроблені з різною точністю. Іноді виявляється цілком достатнім знання наближеного значення вимірюваної величини, отриманого, наприклад, по показанню приладу невисокої точності.

Однак у багатьох наукових дослідженнях при вимірюваннях переслідується мета визначення вимірюваної величини з високою точністю, для чого необхідно дати оцінку похибки результату вимірювання або встановити межі шуканого параметру. Цю оцінку можна одержати на підставі обробки результатів спостережень Довірчий інтервал

Змістовий модуль 7. ЛІЦЕНЗУВАННЯ, СТАНДАРТИЗАЦІЯ В ГОТЕЛЬНО-ТУРИСТИЧНІЙ ІНДУСТРІЇ. СЕРТИФІКАЦІЯ ГОТЕЛЬНО-ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ.

Тема 31. Загальні поняття про ліцензування, та сертифікацію. Об'єкти та цілі.

Для забезпечення єдиної державної технічної політики в сфері підтвердження відповідності необхідно виходити з одного із основних нормативних документів яким є Закон України „Про підтвердження відповідності”. Згідно з цим Законом об'єктами підтвердження відповідності є продукція, системи якості, системи управління якістю, системи управління докільям, персонал. Сертифікація – процедура, за допомогою якої визнаний в установленому порядку орган документально засвідчує відповідність продукції, систем якості, систем управління якістю, систем управління докільям, персоналу встановленим законодавством вимогам. Ліцензія (в галузі сертифікації) – документ, виданий згідно з правилами системи сертифікації, за допомогою якої орган з сертифікації надає право застосовувати сертифікати або знаки відповідності для своєї продукції, процесів чи послуг.

Тема 32. Правове регулювання ліцензування та сертифікації готельних послуг.

До сфери діяльності готельних підприємств належать ряд спеціальних актів. Національний орган із сертифікації-Держстандарт України. Центральний орган системи сертифікації - Управління із ліцензування і сертифікації Державного комітету України. При обов'язковій сертифікації можуть застосовуватися: міжнародні стандарти; державні стандарти України; інструкції, затверджені органами державного управління. При добровільній сертифікації готелі самі надають документи на відповідність вимогам, згідно з якими проводиться сертифікація за умовами договору між заявником і органом із сертифікації.

Порядок проведення добровільної сертифікації включає: Подачу заявки на сертифікацію. Прийняття рішення із заявки. Розробку методів проведення перевірки. Видачу сертифікату відповідності та ліцензії на застосування знаків відповідності. Укладення договору на проведення інспекційного контролю за відповідністю готельних послуг сертифікату і вимогам нормативних документів.

Тема 33. Правове регулювання ліцензування та сертифікації закладів громадського харчування.

Сертифікація сукупність дій і процедур, проведених з метою підтвердження того, що продукт або послуга відповідають певним стандартам чи технічним умовам.

Залежно від того, хто її проводить, сертифікація буває трьох видів: самосертифікація, яка проводиться самим підприємством; виробником продукції чи послуг; сертифікація, яка здійснюється споживачем; сертифікація, яка здійснюється третьою стороною - спеціальною організацією, незалежною від виробника і споживача. Найбільшою довірою у міжнародній і вітчизняній практиці користується сертифікація, яка здійснюється третьою стороною.

Тема 34. Нормативна база ліцензування та сертифікації.

У відповідності зі статтею 15 Закону про туризм, готельні послуги та послуги харчування, які надаються суб'єктами туристичної діяльності, підлягають обов'язковій сертифікації на їх відповідність вимогам нормативних документів та відповідність вимогам міжнародних стандартів ІСО серії 9000.

Правила обов'язкової сертифікації готельних послуг та Правила обов'язкової сертифікації послуг по харчуванню затверджені наказом Держкомстандарту України від 27.01.99 р. № 37. Держстандарт України визначив термін введення обов'язкової сертифікації вказаних послуг - з 01.10.99 р.

Для проведення обов'язкової сертифікації готельних послуг суб'єкт туристичної діяльності подає заявку до будь-якого з акредитованих органів із сертифікації готельних послуг, а за відсутності інформації про такі органи - до Держстандарту України.

Тема 35. Система ліцензування та сертифікації. Схема ліцензування та сертифікації.

Реєстрація та ліцензування юридичних та фізичних осіб в Україні. Мета, завдання і об'єкти ліцензування. Ліцензія як дозвільний документ. Загальні поняття: ліцензіат; ліцензія; ліцензійні умови; ліцензування; анулювання ліцензії; орган ліцензування; порушення ліцензійних вимог; розпорядження про усунення порушень ліцензійних умов. Основні принципи державної політики у сфері ліцензування. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності». Повноваження органів державної влади у сфері ліцензування. Повноваження уповноваженого органу з питань ліцензування; органу ліцензування; експертно-апеляційної ради

Тема 36. Обов'язкове та добровільне ліцензування та сертифікація. Форми підтвердження відповідності.

Ліцензійні умови. Види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню. Документи, що подаються органу ліцензування для одержання ліцензії. Рішення про видачу або відмову у видачі ліцензії. Відомості, які містить ліцензія. Видача ліцензії. Ліцензійні справи та ліцензійний реєстр. Нагляд і контроль у сфері ліцензування. Анулювання ліцензії.

Тема 37. Ліцензування, сертифікація закладів громадського харчування.

Нормативна база ліцензування в туристичній діяльності в Україні. Ліцензування туроператорської діяльності. Органи, що видають ліцензії, порядок видачі, оплата. Випадки відмови у видачі ліцензії, причини й порядок ануляції, інші випадки. Державний контроль за додержанням вимог законодавства з питань туристичної діяльності, проведення перевірки якості надаваних (наданих) туристичних послуг, додержання ліцензійних умов, стандартів, норм і правил

Тема 38. Ліцензування, стандартизація в туристичній індустрії, сертифікація туристичних послуг

Нормативна база ліцензування в туристичній діяльності в Україні. Ліцензування туроператорської діяльності. Органи, що видають ліцензії, порядок видачі, оплата. Випадки відмови у видачі ліцензії, причини й порядок ануляції, інші випадки. Державний контроль за додержанням вимог законодавства з питань туристичної діяльності, проведення перевірки якості надаваних (наданих) туристичних послуг, додержання ліцензійних умов, стандартів, норм і правил

Тематика практичних, семінарських занять та самостійної роботи студентів визначені у тематичному плані дисципліни. Питання та завдання практичної та самостійної роботи студентів деталізовані у відповідних методичних вказівках.

4. ПОРЯДОК ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни здійснюється шляхом проведення контрольних заходів, які включають *поточний контроль, модульний контроль, виконання індивідуального навчально-дослідного завдання, підсумковий контроль у формі екзамену.*

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку знань студентів з окремих тем та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи.

Ключовими формами та методами демонстрації студентами результатів навчання при поточному контролі є:

робота в малих групах – спільне опрацювання групою студентів окремих проблемних питань з наступною демонстрацією результатів засвоєння навчального матеріалу;

презентація – виступи перед аудиторією для висвітлення окремих питань, індивідуальних завдань, реферативних досліджень тощо;

дискусія – обґрунтування власної позиції у вирішенні проблемних питань застосування кримінально-правових норм;

кейс-метод – аналіз конкретних ситуацій, що дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності; передбачає розв'язування ситуативних задач із застосуванням норм кримінального законодавства.

Результати поточного контролю за семестр визначаються як середня з поточних оцінок за 100-бальною шкалою, відображених у журналах обліку відвідування та успішності академічної групи.

Модульний контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання після закінчення логічно завершеної частини лекційних та практичних (семінарських) занять з певного змістового модуля.

Основною формою модульного контролю є завдання, які включають як перевірку теоретичних положень курсу, так і розв'язування практичних завдань.

Оцінки з модульного контролю за 100-бальною шкалою відображаються у журналах обліку відвідування та успішності академічної групи і включаються як окремий заліковий модуль до залікового кредиту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) – форма організації навчання, яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. Індивідуальні завдання виконують студенти самостійно під керівництвом викладачів. Як правило, індивідуальні завдання виконуються окремо кожним студентом.

ІНДЗ є видом позааудиторної індивідуальної роботи студента навчального, навчально-дослідницького характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і завершується оцінюванням.

Метою ІНДЗ є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи. ІНДЗ це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних, семінарських занять, охоплює тему, декілька тем або зміст навчальної дисципліни в цілому.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою, та оцінка включається до залікового кредиту як окремий заліковий модуль.

Підсумковий контроль проводиться у формі усного екзамену, який передбачає перевірку розуміння студентом теоретичного та практичного програмного матеріалу в цілому, здатності комплексно та творчо використовувати накопичені знання та уміння, формувати власне ставлення до певної проблеми, обґрунтовувати свою фахову позицію тощо.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою, та оцінка включається до залікового кредиту як окремий заліковий модуль.

У процесі відповіді виявляються наступні рівні знань: високий, добрий, посередній, недостатній.

Високий рівень знань: оцінка в межах від 90 до 100 балів. Ставиться за повні і правильні відповіді студента на усі запитання. При цьому необхідно, щоб студент умів логічно мислити, вільно використовувати набуті теоретичні знання при аналізі проблем науки кримінального права, застосовувати знання з суміжних галузей права, орієнтуватися в системі чинного законодавства та матеріалах судової практики.

Добрий рівень знань оцінюється у межах 75 – 89 балів. Студент аргументовано викладає матеріал, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей та похибок у логіці викладу теоретичного матеріалу. Він володіє базовими правовими термінами, поняттями та категоріями з вказаної теми, але самостійно нездатний аналізувати норми права, застосовувати їх в конкретній правовій ситуації.

Посередній рівень знань оцінюється в межах 60 – 74 балів. Студент в основному знає матеріал теми, рекомендовану літературу, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань. Відповідаючи на запитання практичного характеру, він виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутнім фахом.

Недостатній рівень знань оцінюється в межах до 60 балів. Студент не опанував зміст теми, вкрай слабо знає рекомендовану літературу, не володіє базовими поняттями, термінами, категоріями. Відсутнє логічне та наукове мислення, практичними навичками не володіє.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ:

За шкалою коледжу	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (добре)
84-75		C (добре)
67–74	задовільно	D (задовільно)
60-66		E (задовільно)
35 – 59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)

0 – 34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)
--------	--	---

Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою розраховується як середня у відповідності з ваговими коефіцієнтами, величина яких залежить від значення кожного з контрольних заходів, що проводяться під час вивчення навчальної дисципліни.

	Модуль 1 (поточне опитування)	Модуль 2 (підс. мод. контр.)	Модуль 3 (ІНДЗ)	Модуль 4	Підсумкова оцінка
I семестр Вагові коефіцієнти, %	70	20	10	–	100
Розрахунок оцінки в балах (I сем.)	80	85	90	–	82
II семестр Вагові коефіцієнти, %	40	20	10	30	100
Розрахунок оцінки в балах (II сем.)	80	85	90	80	82

Приклад розрахунку підсумкової оцінки в балах (I сем.):

$$O = 80 \cdot 0,7 + 85 \cdot 0,2 + 90 \cdot 0,1 = 82$$

Приклад розрахунку підсумкової оцінки в балах (II сем.):

$$O = 80 \cdot 0,4 + 85 \cdot 0,2 + 90 \cdot 0,1 + 80 \cdot 0,3 = 82$$

5. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Для якісного засвоєння курсу необхідна систематична та усвідомлена робота студентів в усіх видах навчальної діяльності: лекції, семінарські та практичні заняття, консультації, самостійна робота як індивідуальна, так і під керівництвом викладача.

При проведенні аудиторних занять домінуючими є лекційно-проблемні, індивідуально-диференційовані, особистісно-орієнтовані форми проведення занять та технології, спрямовані на організацію самоосвіти студента.

При проведенні практичних занять використовуються активні форми проведення занять: евристичні бесіди, дискусії, ділові ігри, кейси тощо.

Крім того, така робота повинна бути індивідуалізованою з врахуванням рівня творчих можливостей студента, його навчальних здобутків, інтересів, навчальної активності тощо.

Склад методичного забезпечення дисципліни:

- робоча навчальна програма;
- опорні конспекти лекцій;
- практикум для виконання семінарських та практичних занять;
- матеріали тестового контролю з дисципліни;
- завдання для виконання самостійної роботи та індивідуальних навчально-дослідних завдань;
- засоби поточного та підсумкового контролю (завдання для підсумкових модульних робіт, перелік питань для проведення залікового та екзаменаційного контролю).

Навчально-методичне забезпечення розміщено в електронному форматі в навчально-інформаційному середовищі коледжу на базі Moodle з відкритим доступом для студентів.

Інструменти, обладнання та комп'ютерне забезпечення

Електронні енциклопедії, довідники, мультимедійні засоби у вільному доступі в Інтернет, комп'ютерні презентації за темами курсу, відкриті державні реєстри.

Список рекомендованих джерел

Основна література

Законодавчі та нормативні акти

1. Закон України «Про підприємництво». Відомості Верховної Ради України із змінами та доповненнями, внесеними законами України від 21.12.1999 р. №1328–XIV.
2. Закон України «Про підприємства в Україні». Відомості Верховної Ради України від 27 березня 1991 р., № 24.
3. Закон України «Про захист прав споживачів». Постанова Верховної Ради України від 15.12.1993 р.
4. ДСТУ ISO 9000-2001 «Системи управління якістю. Основні положення та словник».
5. ДСТУ ISO 9001-2001 «Системи управління якістю. Вимоги».
6. ДСТУ ISO 9004-2001 «Системи управління якістю. Настанови щодо поліпшення діяльності».
7. ДСТУ 3410-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Основні положення.
8. ДСТУ 3413-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Порядок проведення сертифікації продукції.
9. ДСТУ 3414-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Атестація виробництва. Порядок здійснення.
10. ДСТУ 3415-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Реєстр системи.
11. ДСТУ 3416-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Порядок реєстрації об'єктів добровільної сертифікації.
12. ДСТУ 3279-95 «Стандартизація послуг. Основні положення».
13. Декрет Кабінету Міністрів України «Про стандартизацію і сертифікацію»
14. Закон України «Про якість та безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини».
15. Інструкція про порядок видачі ліцензій на здійснення торгової діяльності в сфері оптової, роздрібною торгівлі та громадського харчування, по реалізації продовольчих та непродовольчих товарів (затв. Наказом Ліцензійної палати при МЕ України та МЗЕЗ торг України від 08.10.96 №ЛП-34/65»).
16. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України №876 від 30.07.12р. «Щодо скасування обов'язкової сертифікації готельних послуг та послуг харчування».
17. Правила роботи закладів (підприємств) громадського харчування (Наказ № 219 від 24. 07. 2002 р. Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України).
18. Правила користування засобами вимірювальної техніки в сфері торгівлі (затв. Наказом Держстандарту України від 20.09.96 №393).
19. Черевко О.І., Малюк Л.П., Дейниченко Г.В. Збірник нормативних документів державного регулювання у сфері ресторанного бізнесу. – Харків: ПКФ —Фавор ЛТД, 2003, 440 с.

Основні підручники та навчальні посібники

1. Салухіна Н.Г., Язвинська О.М. Стандартизація та сертифікація товарів і послуг: Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2010. ,336 с.
2. Малюк Л.П., Терешкін О.Г. Стандартизація, сертифікація і метрологія: Навч. Посібник. Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків: ХДУХТ, 2013,159 с

3. Павлов В.І., Мишко О.В. Основи стандартизації, сертифікації та ідентифікації товарів: Підручник. К.: Кондор, 2009, 230 с.
4. Кириченко Л.С., Мережко Н.В. Основи стандартизації, метрології, управління якістю: Навч. посіб. К.: Київ. нац. торг-екон. Ун-т, 2008., 446 с.
5. Кириченко Л.С., Самойленко А.А. Стандартизація і сертифікація товарів та послуг: Підручник. Х.: Вид-во «Ранок», 2009., 240 с.
6. Черенков С.Т., Кондрашов С.І., Будьонний М.М. Технічне регулювання та підтвердження відповідності в Україні., Харків: «Підручник НТУ «ХП», 2010. 440с.
7. Топольник В.Г., Кожевнікоа В.Д. Управління якістю продукції та послуг в готельно-ресторанному господарстві: Навч. посіб. – Севастополь: Перший Український морський інститут, 2012., 392с.

Додаткова література

1. Саранча Г.А., Якимчук Г. К., Метрологія, стандартизація та управління якістю: Підручник. К.: Основа, 2004., 376 с
2. Лівшиц И. М. Стандартизация, метрология и сертификация: Учебник. – 4-е изд., перер. и доп.-М.:Юрайт-издат, 2004., 335 с.
3. Шаповал М. І. Основи стандартизації, метрології, управління якістю і сертифікації: Підручник 3-є вид., перер. і доп. К.: видавництво Європ. Унту, 2002, 174 с.
4. Боженко Л. І. Стандартизація, метрологія та кваліметрія у машинобудуванні: Навч. посібник. Львів: Світ, 2003., 328с.

Інформаційні ресурси

Назва ресурсу або організації	Електронна адреса
Веб-сайти наукових установ	
Законодавство України	http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main
Міністерство освіти і науки України	http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/
Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського	http://www.nbuv.gov.ua/
Національна парламентська бібліотека України	http://www.nplu.kiev.ua/
Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка	http://lib-gw.univ.kiev.ua/